

УДК 336.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2026-94-48-53>**Кадала Віталій Віталійович,**

кандидат юридичних наук, доцент

*(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6868-9487>**Гузенко Олена Павлівна,**

кандидат економічних наук, доцент

*(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4002-2629>

УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ, ПРАВОВІ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ

Стаття розкриває проблематичні та правові аспекти процесу управління публічними фінансами. Звернуто увагу на зміст викликів, які порушили та уповільнюють процес управління публічними фінансами, в умовах воєнного конфлікту в Україні. Проаналізовано законодавчі регламентації, що сприяють впровадженню правових норм і стандартів, які забезпечують функціонування процесу управління публічними фінансами. З'ясовано, що в Україні стартувала реформа адаптації публічних інвестицій на базі осучаснених, правових регламентацій, котрі торкаються процесу управління публічними фінансами. Встановлено, що публічні інвестиції виступають пріоритетною складовою процесу управління публічними фінансами, котрий на базі бюджетного прогнозування та інвестиційного планування сприяє адаптації інноваційних проектних ідей. Запропоновано посилити взаємозв'язок між зазначеними процесами на базі осучаснення правової платформи та шляхом введення моніторингового сегменту.

Ключові слова: публічні фінанси, управління публічними фінансами, бюджетування, бюджетні надходження, бюджетні видатки, публічні інвестиції, правові регламентації, публічні проекти, законодавчий акт, воєнний конфлікт

Постановка проблеми. Українські реалії загострюють питання управління публічними фінансами (далі – УПФ) та висувають нові вимоги до рівня його дієвості та ефективності. В умовах затяжного воєнного конфлікту в Україні особлива увага органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування прикута до забезпечення витрат обороноздатності країни та виконання соціальних програм, котрі сприяють життєздатності українського суспільства. Враховуючи той факт, що головними ланками УПФ є державний та місцеві бюджети постає питання доцільності та необхідності осучаснення законодавчих регламентацій, які мають за основу правові норми і стандарти процесу бюджетування. Зазначене обґрунтовується наявністю проблематичних сегментів у контексті суттєвого скорочення надходжень до бюджетів різних рівнів, однак видатки почали стрімко зростати. Окреслене призвело не лише

до появи значних дисбалансів публічних фінансів, а й викликало зростання дефіцити державного бюджету та державного боргу. Очевидним є те, що назріла нагальна потреба пошуку шляхів як зменшення навантаження на державний бюджет, яке провокує появу державного боргу, так і впровадження заходів націлених на підвищення дієвості та ефективності процесу УПФ. Все окреслене свідчить про актуальність та сучасність обраного напрямку дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематичні та правові сегменти процесу УПФ відзначаються доволі цінними напрацюваннями наукової спільноти. Проте враховуючи складні умови розвитку країни, питання УПФ набирає особливого значення та актуальності. Наукові розробки вітчизняних вчених викладаються в форматі монографічних та наукових досліджень, доволі часто виступають предметом дослідження на

тематичних наукових дискусійних платформ різного рівня. Науковці викладають результати своїх досліджень не лише з позиції УПФ, а й, їх ключових складових. Так, бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки була покладена в основу монографічних досліджень І. Я. Чугунова, Т. В. Канева, М. Д. Пасічного [1], а Я. М. Казюк [2] розглядав механізми формування та реалізації державного управління бюджетними ресурсами на місцевому рівні. В свою чергу, І. І. Комарницька [3] присвятила дослідження питанням профілактики правопорушень у фінансово-економічній сфері засобами адміністративного права. Доволі змістовні результати дослідження лягли в основу монографічної праці Н. Замкова, О. Прутська, О. Абдуллаєва, А. Гнидюк [4] за напрямком публічні фінанси України в умовах воєнного часу. Беззаперечним є той факт, що у своїх наукових розробках вітчизняні вчені ґрунтовно вивчають процеси, котрі притаманні УПФ у відповідності реалій, які притаманні їх функціонуванню на момент дослідження. Однак, зважаючи на сучасні реалії життєдіяльності країни постало питання проведення більш поглиблених досліджень, з метою напрацювання рекомендацій здатних покращити даний процес та підвищити рівень його дієвості та ефективності.

Методологічну основу дослідження складають загальнонаукові методи пізнання, зокрема описовий, діалектичний, узагальнення та формально – логічний.

Формування цілей (постановка завдання). Ціллю статті є дослідження проблематичних та правових аспектів процесу УПФ, з урахуванням реалій сьогодення та визначення напрямів удосконалення процесів УПФ, на базі реформи публічних інвестицій.

Виклад основного матеріалу. Затяжний воєнний конфлікт в Україні призвів до необхідності перегляду класичних підходів УПФ з врахуванням правових інструментів, які забезпечували їх дієвість. Така ситуація призвела до появи ряду негативних явищ, які суттєво порушили процеси мобілізації, розподілу та використання публічних фінансів. Вочевидь яскравим прикладом зазначеного виступає наявність суттєвого розриву між накопиченням бюджетних ресурсів та їх розподілом на потреби країни, котра знаходиться в зоні воєнного конфлікту. Такий дисбаланс став причиною появи бюджетного дефіциту, що призвів до державного боргу.

Однак зазначений перелік проблем не є вичерпним. За результатами проведених досліджень можна визначити зміст проблематичних аспектів, процесу УПФ в умовах сьогодення:

по-перше, мають місце бюджетні порушення в контексті неефективного та нецільового використання публічних фінансів, у якості грошових потоків країни;

по-друге, негативний вплив воєнного конфлікту в Україні, який породив потребу збільшення видатків на обороноздатність країни, захисту її суверенітету та національних інтересів, а також фінансування соціальних програм;

по-третє, простежується відсутність єдиного правового забезпечення взаємозв'язку між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, має місце слабка координація намічених заходів у сфері руху публічних фінансів;

по-четверте, низький рівень моніторингу видатків державного та місцевих бюджетів, відсутність постійного процесу оцінювання та аналізу виконання бюджетних програм в межах намічених цільових заходів;

по-п'яте, низький рівень прозорості, доступності та участі громадськості в процесі прийняття управлінських

рішень не лише у сфері УПФ, а, й на стадії розробки бюджетних прогнозів з метою майбутнього вдосконалення та підвищення дієвості даного процесу;

по-шосте, наявність корупційних ризиків, низький рівень адаптації європейських норм і стандартів, а також значна залежність від зовнішнього фінансування: (міжнародних кредитів та грантів).

З цього приводу, слухною є думка Г. О. Скрипник стосовно того, що «...значний обсяг дефіциту бюджету уповільнює темпи розвитку економіки, сприяє зростанню рівня інфляції та рівня бідності населення, і взагалі здатний спровокувати дефолт в країні» [5, с. 252]. Науковець вважає, що «... зовнішнє боргове фінансування бюджетного дефіциту обтяжується додатковими витратами по його обслуговуванням, тобто виплати відсотків за ним, крім основної суми» [5, с. 253].

Нагадаємо, в Україні з 2021 року простежується стійка тенденція збільшення дефіциту бюджету: 2021 – 197 937,4 млн. грн., 2022 – 914 701,7, 2023 – 1 333 110,7 млн. грн., 2024 – 1 358 500 млн. грн., 2025 – 1 635 782, 2 млн. грн. Така ситуація підкріплює наявність проблематичних аспектів, які потребують рішень на макроекономічному рівні.

Не менш важливим проблематичним сегментом процесу УПФ виступає соціальна складова, котра в умовах воєнного конфлікту в Україні набула надзвичайної гостроти, терміновості та дієвості. Обґрунтуванням зазначеного виступають факти зруйнованого та втраченого житла громадян, вимушена зміна місця проживання, а, як наслідок, відсутність можливості реалізації фахових професійних навиків через втрату роботи, що призвело до зниження рівня доходів громадян та їх життєздатності, в умовах воєнних викликів.

Беззаперечним є той факт, що з метою вирішення соціальних проблем законодавець не лише розширив перелік соціальних послуг, а, й оптимізував процедури їх надання. Як зауважують Ю. А. Глущенко та О. В. Яріш [6, с. 178] «... саме оптимізація переліку надання соціальних послуг сприяла розширенню повноважень органів виконавчої влади, місцевих органів влади в межах відповідної територіальної громади, в контексті забезпечення екстреної та безоплатної допомоги внаслідок збитків, спричинених збройним конфліктом».

На нашу думку, беручи до уваги наявні проблематичні аспекти процесу УПФ мають вирішуватися виключно в правовому руслі. Слід віддати належне законодавцю, який в умовах воєнного конфлікту в Україні зміг створити доволі значну правову платформу для покращення умов реалізації процесу УПФ. Такі дії відбулися на базі вже існуючих нормативно-правових актів, які включали правові норми і стандарти для адаптації процесу УПФ.

Важливо звернути увагу на зміни правового поля процесу УПФ, які торкнулися останніх років функціонування країни в умовах воєнного конфлікту. Базова правовою платформою стали: Конституція України [7] як основа; Бюджетний кодекс України [8] у якості процесу; Податковий кодекс України [9], який є інструментом накопичення бюджетних доходів, а також закони України на відповідний бюджетний рік.

Законодавець ст. 106 Конституції України [7] визначив повноваження Президент України та компетенції Верховної Ради України у сфері УПФ, які в основі мають процес бюджетування. З метою функціонування процесу УПФ до складу компетенції Верховної Ради України було включено [7]:

розгляд та затвердження проекту закону про Державний бюджет України (далі – ДБУ);

- контроль за виконанням ДБУ;
- прийняття рішення щодо звіту про виконання ДБУ;
- надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів, які після ратифікації стають частиною національного законодавства;
- призначення посадових осіб державних органів, що мають повноваження у сфері фінансової діяльності тощо.

Не менш важливим, у процесі УПФ, є Бюджетний кодекс України [8], яким законодавець закріпив визначення бюджету, в контексті понятійних категорій, чим підтвердив взаємозв'язок з даним процесом, а саме «... бюджет представляє собою план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду».

Успішне протікання процесу УПФ, в умовах воєнного конфлікту в Україні, залежить від обраної податкової політики, правовою базою якої є Податковий кодекс України [9] (далі – ПКУ). Законодавець поклав на законодавчий акт функції регулювання правовідносин з платниками податків, як в питаннях їх справляння, так і сплати з встановленням меж відповідальності юридичних і фізичних осіб. Водночас, законодавець підкреслює наявність взаємозв'язку між стабілізацією фінансової системи країни, формуванням дохідної частини бюджетів та дієвістю, ефективністю, відповідністю встановленим правовим нормам і стандартам процесів оподаткування. Необхідність зазначеного взаємозв'язку між ПКУ та процесом УПФ у контексті встановлених правил оподаткування обґрунтовується наступними сегментами:

по-перше, наяву перший етап процесу УПФ в якості наповнення бюджетів різних рівнів;

по-друге, в основу ПКУ [9] покладено регулювання відносини між платниками податків та державою визначаючи права, обов'язки та відповідальність, що забезпечує стабільність бюджетної системи, а, як наслідок, сприяє дієвості процесу УПФ;

по-третє, чітко окреслено пакет управлінських інструментів, який охоплює ставки податків (інструмент регулювання економіки на базі встановлених податкових ставок і пільг), адміністрування (постійний нагляд та контроль за своєчасністю та повнотою сплати податків суттєво впливає на ефективність процесу УПФ) та місцеві податки (наявність можливості органами місцевого самоврядування встановлюють місцеві податки з урахуванням правових норм і стандартів ПКУ [9] виступає ефективним інструментом в системі децентралізації управління фінансами).

Враховуючи зазначене, важливо розуміти взаємозалежність між ефективністю та дієвістю процесу УПФ, стабілізацією фінансової системи країни за допомогою ПКУ.

Враховуючи складну ситуацію в країні, законодавець у 2025 році затверджує Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо актуалізації та удосконалення деяких положень» [10], обґрунтовуючи необхідність надання пріоритетності процесу УПФ шляхом посилення дієвості публічних інвестицій (далі – ПІІ). Зазначеним правовим актом законодавець уточнює поняття «ПІІ – кошти державного (місцевого) бюджету, у тому числі отримані у вигляді міжнародної технічної допомоги, кошти, залучені під державну (місцеву) гарантію, капітальні інвестиції державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному

капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі (крім банків)». При цьому звертає увагу на той факт, що «... програма ПІІ представляє собою сукупність публічних інвестицій головного розпорядника бюджетних коштів на підготовку та реалізацію публічних інвестиційних проектів, спрямованих на досягнення єдиної мети» [10].

Гостро постало питання реформи ПІІ у складі процесу УПФ. З цього приводу, законодавець у 2024 році розпорядженням КМУ затверджує та вводить в дію «План заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 роки» [11].

З цього приводу слушною є думка О. С. Білоусова, О. В. Степанова, Н. М. Назукова, Н. В. Дегтярь [12] стосовно того, що реформа ПІІ «... спрямована на формування ефективної, прозорої та стратегічно орієнтованої системи планування, відбору, реалізації та моніторингу публічних інвестиційних програм та проектів, підвищення підзвітності та результативності використання бюджетних коштів, забезпечення узгодженості інвестиційної діяльності з державними, галузевими (секторальними) та регіональними пріоритетами розвитку».

З метою досягнення дієвості реформи ПІІ та покращення процесу УПФ, законодавець адаптує ряд правових ініціатив, а саме:

– Постанови Кабінету Міністрів України: Деякі питання управління публічними інвестиціями [13], Про затвердження Порядку розроблення та моніторингу реалізації середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій держави [14], Деякі питання підготовки, подання, оцінки та критеріїв пріоритетності концепції публічних інвестиційних проектів на 2025 рік [15];

– Накази Міністерства Фінансів України Про затвердження Методики розрахунку вартості публічного інвестиційного проекту [16] та Про затвердження Методики визначення джерел і механізмів фінансового забезпечення публічних інвестиційних проектів та програм публічних інвестицій [17].

У цьому контексті варто звернути увагу, на взаємозв'язок ПІІ та процесу УПФ. В умовах сьогодення визначальну роль для вирішення має питання відновлення інфраструктури та забезпечення соціальної стійкості. Очевидним є те, що вирішення зазначеної проблеми неможливо без впровадження реформи ПІІ у сукупності з процесом УПФ. Таке твердження ґрунтується на тому, що ПІІ виступають ключовою складовою процесу УПФ в якості функціонального призначення. Саме процес УПФ забезпечує розподіл бюджетних коштів та виступає основним джерелом адаптації реформи ПІІ в країні, котра знаходиться в зоні воєнного конфлікту.

З позиції покращення процесу УПФ, в умовах сьогодення, доцільно впроваджувати заходи націлені на підтримку зазначеного взаємозв'язку, що сприятиме не лише безперервному виконанню намічених реформою ПІІ заходів, а й надасть можливість підвищити дієвість управлінських інструментів публічних фінансів взагалі. Ми вважаємо до складу напрямків покращення УПФ варто обрати:

– проведення удосконалення нормативно-законодавчої бази в контексті посилення тісного взаємозв'язку процесів УПФ та ПІІ, у якості стратегічного бюджетного прогнозування та обраного законодавцем середньострокового планування ПІІ, з метою встановлення пріоритетності напрямків капіталовкладень;

– забезпечення своєчасного виконання намічених термінів реалізації ПІІ, з обов'язковим включенням

публічних інвестиційних проектів до програм фінансування Державним та місцевими бюджетами;

– посилити контроль за процедурами оцінки публічних інвестиційних проектів, дотримання вимог щодо розмежування управлінських циклів, у контексті функцій планування, відбору та обґрунтування обсягу публічних фінансів, що сприятиме підвищенню ефективності процесу УПФ;

– обов'язкове дотримання принципів прозорості, публічності та доступності, впровадження моніторингової складової не лише за напрямками та своєчасністю використання публічних фінансів, а й за якісним та раціональним їх розподілом при адаптації намічених публічних проектних робіт.

Підводячи підсумок зазначаємо, що наукова новизна одержаних результатом дослідження полягає в обґрунтуванні напрямків покращення УПФ на основі дотримання тісного взаємозв'язку з процесом реформування Пін.

Висновки. Із всього вищенаведеного можна зробити висновок, що процес УПФ в умовах сьогодення, потребує переосмислення та новітніх підходів націлених на його вдосконалення. Ключовими викликами щодо дієвості процесу УПФ, в умовах воєнного конфлікту є відсутність єдиного інституційного простору

та взаємозв'язку між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, низька прозорість окремих операцій з публічними фінансами, мають місце складнощі в системі фінансової децентралізації та висока залежність від зовнішньої допомоги. На даний час в Україні процес УПФ спирається на потужну законодавчу базу, котра зазнала змін та оновлення, з огляду на надзвичайні умови розвитку країни. Одним із дієвих та ефективних напрямків удосконалення процесу УПФ виступає реформа Пін, які здатні сприяти формуванню ефективної, прозорої та стратегічно орієнтованої системи бюджетного прогнозування та планування, відбору, реалізації, моніторингу публічних інвестиційних програм, з метою забезпечення відновлення інфраструктури та фінансової стабільності. Досягнення результативності використання бюджетних коштів різних рівнів можливо за умови тісної підтримки взаємозв'язку між процесами УПФ та впровадженням Пін, з урахуванням моніторингового сегменту на всіх управлінських етапах.

На перспективу для подальших наукових розробок залишаються питання щодо вдосконалення механізму моніторингу процесу УПФ, з розробкою та осучасненням відповідної законодавчої площини.

Список використаних джерел

1. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / І. Я. Чугунов, Т. В. Канєва, М. Д. Пасичний та ін.; за заг. ред. І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
2. Казюк Я. М. Механізми формування та реалізації державного управління бюджетними ресурсами на місцевому рівні: монографія. Херсон, 2024. 426 с.
3. Комарницька І. І. Профілактика правопорушень у фінансово-економічній сфері засобами адміністративного права: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2021. 497 с.
4. Публічні фінанси України в умовах воєнного часу: монографія / Н. Замкова, О. Прутська, О. Абдуллаєва, А. Гнидюк та ін. Primedia eLaunch, Boston, USA, 2024. 106 с.
5. Скрипник Г. О. Дефіцит державного бюджету та шляхи його подолання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 5. С. 249–253 URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2017/2017_5/jrn/pdf/48.pdf
6. Глущенко Ю. А., Яріш О. В. Передумови реформування та перспективи розвитку податкової системи України. *Вплив глобалізаційних процесів та цифрової трансформації на формування міжнародного економічного клімату та фінансової екосистеми*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Полтава : ПУЕТ, 2024. С. 175–179.
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (редакція від 01.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 26.02.2026).
8. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 року № 2456-VI. (в редакції від 01.01.2026). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 26.02.2026).
9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 року № 2755-VI. (в редакції від 03.01.2026). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 26.02.2026).
10. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо актуалізації та удосконалення деяких положень: Закон України від 16.01.2025 р. № 4225-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4225-20#Text> (дата звернення: 26.02.2026).
11. Про затвердження плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024-2028 роки: розпорядження КМУ від 18 черв. 2024 р. № 588-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.02.2026).
12. Публічні інвестиції в Україні: перспективи та методологічні підходи до реалізації / О. С. Білоусова, О. В. Степанова, Н. М. Назукова, Н. В. Дегтярь. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.26>
13. Деякі питання управління публічними інвестиціями: Постанова КМУ від 28.02.2025 р. № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.02.2026).
14. Про затвердження Порядку розроблення та моніторингу реалізації середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій держави: Постанова КМУ від 28.02.2025 р. № 294. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.02.2026).
15. Деякі питання підготовки, подання, оцінки та критеріїв пріоритетизації концепцій публічних інвестиційних проектів на 2025 рік: Постанова КМУ від 09.08.2024 р. № 903. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.02.2026).
16. Про затвердження Методики розрахунку вартості публічного інвестиційного проекту: Наказ МФУ від 23.06.2025 р. № 316 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1053-25#Text> (дата звернення: 28.02.2026).
17. Про затвердження Методики визначення джерел і механізмів фінансового забезпечення публічних інвестиційних проектів та програм публічних інвестицій: наказ МФУ від 28.02.2025 р. № 131 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0541-25#Text> (дата звернення: 28.02.2026).

References

1. Biudzhethno-podatкова polityka u systemi rehuliuвання ekonomiky [Budget and tax policy in the economic regulation system]: monohrafiia / I. Ia. Chuhunov, T. V. Kanieva, M. D. Pasichnyi ta in.; za zah. red. I. Ia. Chuhunova.(2018). Kyiv : Hlobus-Press [in Ukrainian].
2. Kaziuk, Ya. M. (2024). Mekhanizmy formuvannya ta realizatsii derzhavnogo upravlinnia biudzhethnymi resursamy na mistsevomu rivni [Mechanisms for the Formation and Implementation of State Management of Budget Resources at the Local Level]: monohrafiia. Kherson [in Ukrainian].
3. Komarnytska, I. I. (2021). Profilaktyka pravoporushen u finansovo-ekonomichnii sferi zasobamy administratyvnoho prava [Prevention of offences in the financial and economic sphere by means of administrative law]: dys. ... dokt. yuryd. nauk: 12.00.07. Lviv [in Ukrainian].
4. Publichni finansy Ukrainy v umovakh voiennoho chasu [Public finances of Ukraine in wartime]: monohrafiia / N. Zamkova, O. Prutska, O. Abdullaieva, A. Hnydiuk ta in. (2024). Primedia eLaunch, Boston, USA [in Ukrainian].
5. Skrypnyk, H. O. (2017). Defitsyt derzhavnogo biudzhetu ta shliakhy yoho podolannya [State budget deficit and ways to overcome it]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. № 5. S. 249–253. URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2017/2017_5/jrn/pdf/48.pdf [in Ukrainian].
6. Hlushchenko, Yu. A., Yarish, O. V. (2024). Peredumovy reformuvannya ta perspektyvy rozvytku podatkovoi systemy Ukrainy. Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv ta tsyfrovoy transformatsii na formuvannya mizhnarodnoho ekonomichnoho klimatu ta finansovoi ekosystemy [Prerequisites for reforming and prospects for developing the tax system of Ukraine. The impact of globalization processes and digital transformation on the formation of the international economic climate and financial ecosystem]: zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. Poltava : PUET. S. 175–179. [in Ukrainian].
7. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR (redaktsiia vid 01.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennia: 26.02.2026). [in Ukrainian].
8. Biudzhethnyi kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 r. № 2456-VI. (v redaktsii vid 01.01.2026). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (data zvernennia: 26.02.2026). [in Ukrainian].
9. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 roku № 2755-VI. (v redaktsii vid 03.01.2026). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>(data zvernennia: 26.02.2026). [in Ukrainian].
10. Pro vnesennia zmin do Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy shchodo aktualizatsii ta udoskonalennia deiakykh polozhen [On Amendments to the Budget Code of Ukraine Regarding the Updating and Improvement of Certain Provisions]: Zakon Ukrainy vid 16.01.2025 r. № 4225-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4225-20#Text>(data zvernennia: 26.02.2026). [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z realizatsii Dorozhnoi karty reformuvannya upravlinnia publichnymi investytsiiami na 2024-2028 roky [On approval of the action plan for the implementation of the Roadmap for Public Investment Management Reform for 2024-2028]: rozporiadzhennia KMU vid 18 cherv. 2024 r. № 588-r URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2024-%D1%80#Text> (data zvernennia: 27.02.2026). [in Ukrainian].
12. Publichni investytsii v Ukraini: perspektyvy ta metodolohichni pidkhody do realizatsii [Public investment in Ukraine: prospects and methodological approaches to implementation] / O. S. Bilousova, O. V. Stepanova, N. M. Nazukova, N. V. Dehtiar. (2025). *Efektivna ekonomika*. № 11. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.26> [in Ukrainian].
13. Deiaki pytannia upravlinnia publichnymi investytsiiami [Some issues of public investment management]: Postanova KMU vid 28.02.2025 № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2025-%D0%BF#Text>(data zvernennia: 27.02.2026). [in Ukrainian].
14. Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia ta monitorynhu realizatsii serednostrokovoho planu priorytetnykh publichnykh investytsii derzhavy [On approval of the Procedure for developing and monitoring the implementation of the medium-term plan of priority public investments of the state]: Postanova KMU vid 28.02.2025 № 294. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-2025-%D0%BF#Text>(data zvernennia: 27.02.2026). [in Ukrainian].
15. Deiaki pytannia pidhotovky, podannia, otsinky ta kryteriiv priorytezatsii kontseptsii publichnykh investytsiinykh proektiv na 2025 rik [Certain issues of preparation, submission, evaluation, and criteria for prioritizing concepts of public investment projects for 2025]: Postanova KMU vid 09.08.2024 № 903. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2024-%D0%BF#Text>(data zvernennia: 27.02.2026). [in Ukrainian].
16. Pro zatverdzhennia Metodyky rozrakhunku vartosti publichnoho investytsiinoho proektu [On approval of the Methodology for calculating the cost of a public investment project]: Nakaz MFU vid 23.06.2025 № 316 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1053-25#Text>(data zvernennia: 28.02.2026).
17. Pro zatverdzhennia Metodyky vyznachennia dzherel i mekhanizmiv finansovoho zabezpechennia publichnykh investytsiinykh proektiv ta prohram publichnykh investytsii [On approval of the Methodology for determining the sources and mechanisms of financial support for public investment projects and public investment programs]: Nakaz MFU vid 28.02.2025 № 131 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0541-25#Text>(data zvernennia: 28.02.2026). [in Ukrainian].

Kadala Vitalii,

Candidate of Law, Associate Professor

*(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6868-9487>**Guzenko Olena,**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

*(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4002-2629>

PUBLIC FINANCE MANAGEMENT IN UKRAINE: CHALLENGES, LEGAL REGULATIONS, AND THE PRESENT DAY

The article reveals the problematic and legal aspects of public finance management. Attention is drawn to the challenges that have disrupted and slowed down public finance management amid the armed conflict in Ukraine: a significant gap between the accumulation of budget resources and their distribution to meet the country's needs; increased spending on the country's defense capabilities; the lack of a unified legal framework for the relationship between executive bodies and local self-government bodies, the presence of corruption risks, the low level of adaptation of European norms and standards, and significant dependence on external financing. The legislative regulations that facilitate the implementation of legal norms and standards ensuring the functioning of the public finance management process have been analyzed.

It has been established that the basic legal platform consists of the Constitution of Ukraine as the basis for the key purpose of public administration, the Budget Code of Ukraine as the process that ensures the movement of the country's funds, the Tax Code of Ukraine, which is an instrument for accumulating budget revenues, as well as the laws of Ukraine for the relevant budget year. It has been established that Ukraine has launched a reform to adapt public investments, which represent state (local) budget funds, funds received in the form of international technical assistance, funds attracted under state (local) guarantees, capital investments of state unitary enterprises and economic companies, in which more than 50 percent of the shares (stakes) belong to the state (except for banks). It has been substantiated that, on the basis of modernized legal regulations concerning the process of public finance management, it is possible to increase its effectiveness and efficiency. Public investment is a priority component of the public finance management process, which, based on budget forecasting and investment planning, contributes to the adaptation of innovative project ideas. A number of measures to improve the process of public finance management are proposed: to strengthen the interconnection between these processes on the basis of modernizing the legal platform; to ensure the timely implementation of planned public investments and the mandatory inclusion of public investment projects in financing programs.

State and local budgets; strengthen control over the procedures for evaluating public investment projects with mandatory compliance with the requirements for the separation of management cycles; ensure the implementation of a monitoring component for the qualitative distribution and rational use of public finances at various stages of project work.

Key words: *public finances, public finance management, budgeting, budget revenues, budget expenditures, public investments, legal regulations, public projects, legislative act, military conflict.*

Дата першого надходження статті до видання: 02.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026